

ດីបី នពវិតី ហាតិប ផ្សេងៗ

DB NopVithee เป็นフォনท์เจาะของแบบตัวอักษรเก่า
ที่ใช้บนป้ายถนนใน กทม. มาช้านาน

One of the most popular dry-transfer fonts with distinctive letterforms was Manop 5 which was crafted by Manop Srisomporn and marketed by Mecanorma. It featured thick stems and thin horizontals; ball terminals and rounded stroke ends. Its horizontals were gently curved outwards and tapered to a sharp point – in contrast to the rounded ends of the stems.

Manop 5 did not survive to the age of digital fonts; it was replaced by a look-alike called JS Likhit. The replacement font, however, was no match of the original in terms of letterforms or glyph outlines. The original ball terminals were made hollow; the stems were cut straight depriving the font of its softened looks. As a result JS Likhit failed to gain the kind of popularity enjoyed by Manop 5. The remnants of Manop 5 can be seen nowadays on some street name signages in Bangkok.

DB NopVithee is designed to bring back the memories of Manop 5. A bold option is added to its original range of weights, making up a total of 4 styles. The word *Nop* in its name refers to Manop Srisomporn, the original designer while *Vithee* connotes the meaning of ways or routes – a reminder of the typeface's fading presence on street signs.

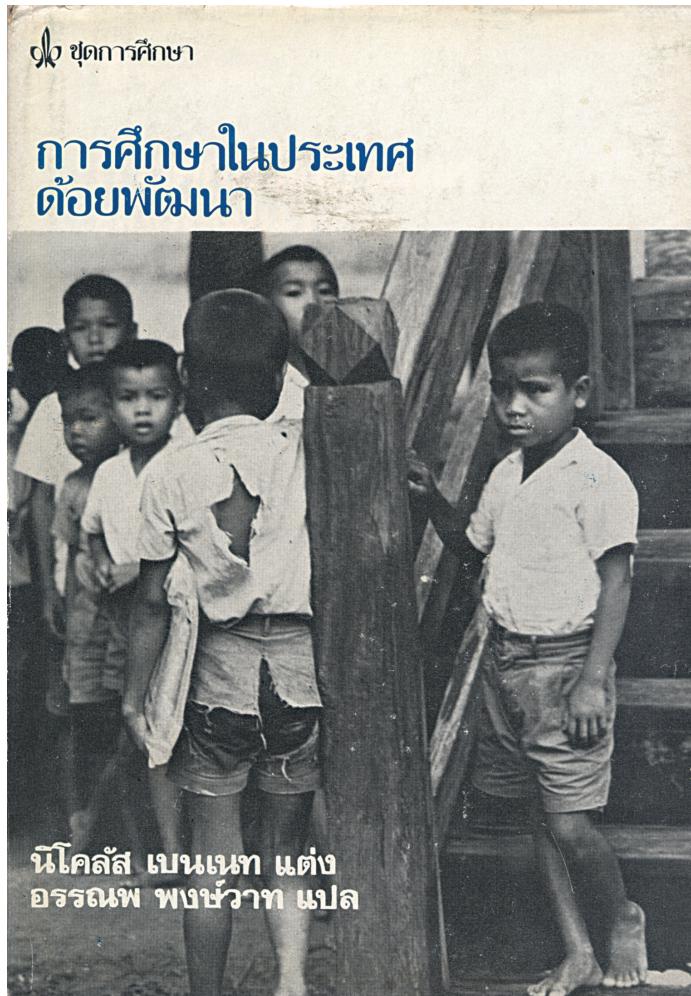
คำบอក คล้าย مانพ 5

เรื่องราวของ ‘นพวิติ’ เหนืออักษรไทย ซึ่งเดิมของเขาก็คือ มนพ 5 หนึ่งในจำนวนแบบอักษรลอกไทยมาตรฐานที่ได้รับความนิยมมากในยุคก่อนจะมีฟอนต์ PostScript ใช้กัน. อันที่จริงแบบอักษรหน้าตาแบบนี้เกือบไม่ได้เกิดขึ้นมาในโลกด้วยซ้ำไป! อาจารย์มานพ ศรีสมพร ผู้ออกแบบ เคยกล่าวให้ผมฟังว่า “ตอนที่คุณมีตัวอักษรแบบนี้ ใจหายมากเลยว่า ‘ต้องทำแบบนี้แล้วจะดูดีเท่าไร?’”

อย่างว่าแต่ อ.มานพ เลยที่ไม่สามารถการันตีได้แม้แต่คราววันนี้ยังไม่สามารถพินpongได้ 100% ว่าฟอนต์ที่ทำออกมาข่ายตัวไหนจะได้รับความนิยม เพราะ คนตัดสินคือ ผู้ใช้ฟอนต์ ไม่ใช่ คนออกแบบฟอนต์.

ลักษณะสำคัญของแบบอักษรมนพ 5 คือ เป็นอักษรไทยทรงมาตรฐาน มีหัวกลม ท่าวี๊บตัน. เส้นท่ออยู่ในแนวตั้งจะหนากว่าเส้นในแนวอื่น. ปลายเส้นตั้งจะมน ต่างจากปลายเส้นแนวอื่นที่เรียกว่าแหลม. แทนทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นลักษณะร่วมกับ DB ComBork (ดีบี คำบอ ก อุยในฟอนต์ DB#5) ฟอนต์ที่พัฒนาขึ้นจากแบบตัวอักษรป้ายบนทางด่วน.

แล้วก็ลุ่มอักษรหัวที่บันมันมีข้อดีอย่างไร ถึงนิยมใช้ทำป้ายถนนหนทาง?

ปก “การศึกษาในประเทศไทย”
ของสำนักพิมพ์เคล็ดไทย
พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2518
ชื่อหนังสือใช้ตัวอักษรลอก มนพ 5
ให้สำเนียงทางวิชาการ

โลโก้ เวชพงศ์ศิโวสก ใช้ฟอนต์ JS Likhit
(ซึ่งใกล้เคียงกับ มนพ 5 ถ้าดูในขนาดเล็ก)
เพื่อสะท้อนคุณค่าผ่านการแสดงออก

ชาลาเปា
ໂດນິ້ທ
JS Likhit

เมื่อต้องคุ้ดตัวอักษรไทยในระยะไกล หรือคุ้นตัวอย่างอักษรไทยในระยะใกล้ โดยเฉพาะป้ายทางแยก ป้ายถนน ป้ายซอย ที่คนอ่านกำลังขับรถไปด้วยนั้น หัวอักษรกลวงแบบมนพ ประเพณีพิเศษอาจดีกว่าหัวอักษรที่บันแบบชาลาเปาด้วยซ้ำ เพราะคนสายตาไม่ปกติ ส่วนหัวแบบกลวงจะเห็นเบล้อได้ย่างก้าวหัวแบบที่บันแน่เอง. โดยเฉพาะอักษรหัวกลมที่บันที่มีร่องรอยไม่เกินความหนาของเส้นที่หัวของมันตั้งอยู่ (อย่างเช่น DB ComBork หรือ มนพ 5 กลุ่มนี้) นั้นถือเป็นการลดรูปหัวที่ແຍบຍล ผลลัพธ์ในการเอาไปใช้งานดีขึ้นกว่าแบบหัวกลวงซึ่งโดยปกติ ต้องการรักมีที่กว้างกว่าความหนาของเส้นตั้ง. การประหยัดที่เล็กๆ น้อยๆ ด้านหน้าอักษรกลุ่มนี้มีไว้ยืนไปข้างหน้า (เช่น บ, น, ท) มีความหมายมากกับงานทำป้ายซึ่งมีพื้นที่จำกัด. เพื่อให้เข้าใจลึกลงที่มนพได้โดยง่าย ต้องหันกลับไปดู JS Likhit ฟอนต์ PostScript ที่ดัดแปลงมาจากมนพ 5 ดู.

ลักษณะสำคัญของแบบอักษรมนพ 5 คือ เส้นแนวตั้งหนากว่า และปลายเปลี่ยนเป็นตัดขาด (จากของเดิมที่ปลายมน) และส่วนหัวกลมที่ให้กลวงโดยไม่ได้เพิ่มขนาดรัศมีวงกลม. ปลายเส้นตั้งที่เปลี่ยนเป็นตัดขาดนั้นไม่มีผลใดๆ ต่อการอ่าน แต่ส่วนหัวที่คุ้ดผ่านเส้น แนะนำว่าเป็นปัญหาในการอ่านระยะไกล โดยเฉพาะกับสภาพแสงที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามท้องถนน.

สมุดตัวเรา JS Likhit น่าแก้ไขให้หัวมีขนาดได้ขึ้นโดยมีเส้นรอบวงกลมของหัวที่หนาขึ้นกว่าเดิม ผลคือ มันอาจใช้เป็นตัวหนึ่งหรือตัวดีสเพลย์ที่ดีໄก้ล เคียงชุด DB Bangkok (ที่ต่ออดจาก DB PongMai ใน DB#10) แต่ไม่สามารถทดแทนหัวที่บันแบบ DB ComBork หรือ มนพ 5 ในการทำป้ายบอกทางได้ เพราะขนาดหัวทำให้กินพื้นที่มากขึ้นและยังดูลายตัวกว่าแบบหัวที่บันอยู่ดี.

ກຂຂຄຄນຈນບໍ່ມໍານູກງວ້າທມນດຕຖນ

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

ກຂຂຄຄມຈນ່ພໍມລູກງາຈູ້ທມແນດຕຄຫຣນ

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

แบบอักษร manaพ 5
เมื่อถูกใช้กับบ่ายคืนที่เชือยา
จะถูกปรับลดส่วนให้สูงกว่าเดิม
(ถ่ายเมื่อ 18 ธันวาคม 2555)

โดยสรุป ในสภาพการอ่าน อย่างป้ายบอกทาง
ที่ต้องการอักษรไทยประสิทอิภาคพูงนั้น ‘หัวทึบ’ ดิกว่า
‘หัวกลวง’ จะว่าต่างจากคนก็ใช่ จะว่าคล้ายก็ถูก. ที่ว่าต่าง
จากหัวคนก็ตรงที่ไม่ว่าจะคนหัวทึบหรือหัวกลวง ต่างล้วน
ทำหน้าที่บอกทางคนอื่นได้ແย່อทั้งคู่. ที่ว่าคล้ายคืออย่างน้อย¹
คนหัวทึบก็แค่คิดช้า ติกว่าคนหัวกลวงที่คิดเดงไม่เป็น.

จากลักษณะส่วนทั่วของ JS Likhit ที่ดูด้อยกว่า
มานพ 5 ต้นแบบดังกล่าว ประกอบกับในส่วนรายละเอียด
เส้นโค้งเว้าโดยรวมยังไม่สามารถเก็บความประณีตของเดิน
ไว้ได้ จึงทำให้ JS Likhit ไม่ได้รับความนิยมเท่า มานพ 5
สมัยตัวอักษรลอกเรื่องอำนาจ. ต่างจาก EAC Intanon
ฟอนท์ PostScript ที่ อ.มานพ เป็นคนสร้างเองกับมือ¹
จากแบบอักษรลอก มานพ 4 ซึ่งยังคงได้รับความนิยมใช้
กันอยู่จนทุกวันนี้.

مانพ 4 → อีເວີ້ ອິນທນທີ່

เมื่อเกิดโครงการอนุรักษ์แบบอักษรลูกขุ่น มนพ โดย DB ขึ้น จึงถือเป็นโอกาสที่ดี มนพ 5 ซึ่ง อ.มนพ ยังไม่ได้ทำเป็นฟอนต์ จะได้รับการอนุรักษ์ดั้นมาใหม่เป็นฟอนต์ Unicode. แทนที่จะใช้ชื่อ มนพ 5 เดิม ที่ดังตามลำดับที่ผลิตออกขายซึ่งจำกัดนั้น ผนให้ชื่อใหม่ว่า 'นพวิถี' เพื่อให้จำกัดมากและหน้าตาได้ง่าย ว่าเป็นแบบอักษรของ อ.มนพ ที่ใช้กับป้ายถนนป้ายซอยใน กทม.มาก่อน.

งานอนุรักษ์ มนต์พ 5 เป็น DB NopVithee ขึ้นนี้
จัดว่ายากในขั้นเก็บรายละเอียดรูปอักษรให้ตรงตาม
ต้นฉบับ ซึ่ง อ.มนต์ พ ทำไว้เพียงพิเศษมาก ในขั้นจัดซองไฟ
เพื่อให้ได้ 'ลี' กลุ่มอักษรที่สม่ำเสมอ กันยิ่งไม่ใช่ของง่าย
เนื่องจากผิดพลาดใจให้ DB NopVithee เป็นตัวดีสเพลย์
ที่ข่องไฟค่อนข้างชิด จึงต้องปรับแต่งรายละเอียดอย่าง
พิเศษในอักษรบางตัว เช่น

- สระ อะ พบร่วมกับเดิมดูໂປຣິ່ງໄປເລັກນ້ອຍ ຈຶ່ງແກ້ໄຂເລັນແນວນອນໂຄງເພີ່ມຂຶ້ນ ເພື່ອເປັນກາລດັບພື້ນທີ່ວ່າງ ດຽວກຳຈາປ.
  - ທ້າວມມວນມວນຂອງ ຂ, ຂ ຖຸກຂຍາຍຂອງວ່າງໃຫ້ໂປຣິ່ງ ຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ປ້ອງກັນໜົກົກທ່ວມຈຸນທີ່ບິນໃນການພິມພົບ ທີ່ຮູ້ອຸບເບລຈາກດຳເປັນເທາາ ທີ່ດ້ວຍນາດເລັກ.
  - ທາງ ສ, ສ ຕ້ອງເກີບໃຫ້ຕໍ່າລັງ ແລະເຢື່ອງຫລັງເລັກນ້ອຍ ເພື່ອທບສະບັບ ຊື່ງຄຸງຈັດໃຫ້ຄ່ອນຂ້າງຊີດພົມບັນນະ (ໃຫ້ສົມດຸລັກບັນຍົດເລັນຈຸານທີ່ຈັດຂອງໄຟເວົ້າຊີດ).
  - ທາງຂອງ ຂ, ຂ ເດີມຮອຍຫຍັກທີ່ທາງອູ່ສູງເກີນໄປ ເລັກນ້ອຍ. ນອກຈາກເລື່ອນທາງແລະຮອຍຫຍັກລົງມາ ເລັກນ້ອຍແລ້ວ ຍັງເພີ່ມຂຶ້ນດ້ວຍພິເສດຖະກິດທີ່ທົດທາງທບນຕໍ່າ ເໝືອນ ພ ເນື່ອພິມພົບສະບັບຕາມມາ.
  - ຂຸດຕ້າວເລີຂໍໄທຂອງເດີມ ມີສັດສ່ວນທີ່ເລັກແລະເລັນ ດູບາບກວ່າດ້ວຍອັກຊະຮູ່ນັບເລັນຈຸານ ຈຶ່ງຂຍາຍນາດ ໄທໂຕຈຸນໄດ້ສັດສ່ວນ.
  - ຂມວດມວນຂອງ ໃ ເດີມທີ່ລ້າໄປຂ້າງທັນນາກັນນັ້ນຄຸກທັດ ເຂົມາ (ແບບ ຂ) ທຳໄທລດຮະບະຂອງໄຟເທິງ ໄ ໄດ້ໂດຍ ສ່ວນນັບໄມ່ຂຶ້ນສະວະຮຸນຍົກຕໍ່ຂອງດ້ວຍຂ້າງທັນ້າ.

ບປັດພົມຢຣຖລກລກສະໜັບສິນ
01234567890
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz

ប្រព័ន្ធផាសាអាគ្ញង់ខ្មែរ ០១២៣៤៥៦៧៨៩
abcde_fgijklmnopqrstuvwxyz 01234567890

แบบอักษร มานพ 5 จากหนังสือแบบตัวอักษรลอกของสยามวา

ผมให้ชื่อใหม่ว่า ‘นพภิสี’
เพื่อให้จำกัดที่มาและหน้าตาได้ง่าย
ว่าเป็นแบบอักษรของ อ.มานพ
ที่ใช้กับป้ายถนนป้ายซอย
ใน กทม.-มาก่อน

ลังเกตให้ดีจะพบว่า ลิงที่ผสมแก้ไขไปส่วนใหญ่จะเป็นการปรับแต่งน้ำหนักไม่ให้ดูป่องไป (เช่น สรระอะ, ชุดตัวเลข) หรืออพบไป (เช่น ขวดม้วน ข, ช). ส่วนการปรับปรุงรูปอักษรเพื่อรักษาแบบของกราฟิกแบบผสมพบว่ามีอยู่เพียง 2 ตัวเท่านั้น คือ ๑ และ ๒ ที่มีเรื่องต้องพิจารณา. ปลายเล้นตั้งของตัว ๑ พบร่วมกับ ๐.манพไม่ได้ทำให้มันแบบตัวอื่นๆ. เมื่อลองแก้ไขให้มันกลับพบว่าสิ่งเดิมไม่ได้ นี่เป็นกรณีศึกษาที่ดีสำหรับ

ชี้ให้เห็นว่า เพื่อเห็นแก่ความงามแล้ว มือประดิษฐ์อักษร ขั้นเทพอย่าง อ.มานพ จะยอมผ่อนปรนระบบได้อย่าง น่าทึ่ง. แต่กรณีเลข ๒ เล่นอนอนที่ฐานซึ่งเป็นเล้นตรง เล้นหนานั้น ต่างจากตัวอักษร บ, อ, ย ซึ่งโค้งบาง โดยสิ้นเชิง จึงแก้ไขให้โค้งบางตามกัน พบร้าดูให้ลื่น ดีกว่า. ส่วนตัวอักษรโรمانของ DB NopVithee นั้น ปรับแต่งมาจากการของ DB ComBork เพิ่มรายละเอียด ให้อ่อนหวานมากกว่าเดิม โดยเฉพาะตัว italic. แบบอักษร ามานพ 5 ทึ่งคงามเยี่ยงนี้ มีคราวที่จะมีให้ใช้เพียงหนึ่งตัวเดียวอยู่แล้ว, เมื่อ DB NopVithee เสร็จจึงต้องต่อตัว Bold พร้อม italic ให้ครบสมบูรณ์.

น่าเสียดายที่ปัจจุบัน มานพ 5 ถูกแทนที่ด้วย สำคัญ 2 แบบอักษรลอกที่เกิดในยุคเดียวกัน. เป็นเพรเว สำคัญ 2 เป็นอักษรทรงผอม (Condensed) ทำให้ใช้งาน ในที่แคบๆ ได้ง่ายกว่า. ส่วน DB NopVithee fonth เก่า ที่มี 4 สไตล์จะกลับมาแรงกว่าเหมือนมูนิทรีในแรกเข้า หรือเปล่า เรื่องนี้คงตอบยาก เพราะเดียวมีfonth จำนวนมากให้คนเลือกใช้. แต่ที่ตอบໄດ้อย่างมั่นใจคือ ถ้าจะใช้็ควรนำหัวใจไว้ลังก์

ພອນທີ່ຫວັງໃຈໄດ້ມາກກວ່າຄຸນຫວັບ ທັງລົງ